

Ergenlerdeki Dini İnanç ve Tutumların Yaşam Doyumu ile İlişkisi*

Enes SARIGÜL¹, Mune AKTAY²

Özet

Araştırmada, ergenlerin dindarlık düzeyleri ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin belirlenmesini amaçlanmıştır. Verilerin toplanmasında nicel veri toplama tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilinde yaşayan 16-17 yaş arasındaki rastgele yöntemle seçilen 300 ergen birey oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel bilgi formu, Diener ve diğerleri (1985) tarafından geliştirilmiş ve Köker (1991) tarafından Türkçeye uyarlanan Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmaktadır. Ayrıca katılımcıların dindarlık düzeyini belirlemek için Ayten (2009) tarafından oluşturulan Kısa Dindarlık Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcıların dindarlıkları ile yaşam doyumu arasında pozitif, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Dindarlığın yaşam doyumu üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre dindarlık ile yaşam doyumu arasında yakın bir ilişki olduğu ve dindarlığın yaşam doyumunu doğrudan etkileyebilecek bir kavram olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler

• Emile Durkheim • Sosyoloji Bilimi • Toplumsal İşbölümü • İntihar

The Connection of Religious Beliefs and Attitudes with Life Satisfaction in Adolescent

Enes SARIGÜL¹, Mune AKTAY²

Abstract

In the study, it was aimed to determine the relationship between the level of religiosity and life satisfaction of adolescents. Quantitative data collection techniques were used to collect the data. The sample of the study consists of 300 adolescent individuals aged 16-17, randomly selected, living in the province of Istanbul. Personal information form and Life Satisfaction Scale developed by Diener et al. (1985) and adapted into Turkish by Köker (1991) are used as data collection tool in the research. In addition, the Brief Religiosity Scale created by Ayten (2009) was used to determine the religiosity level of the participants. A positive, moderate and statistically significant relationship was found between the religiosity of the participants and their life satisfaction. It has been determined that religiosity has a positive and statistically significant effect on life satisfaction. According to the findings of the study, it can be said that there is a close relationship between religiosity and life satisfaction and that religiosity is a concept that can directly affect life satisfaction.

Keywords

• Religiosit • Life Satisfaction • Adolescent Individuals

¹Nişantaşı Üniversitesi Psikoloji Yüksek Lisans Eposta: enesarigul95@icloud.com ID: (0000-0002-4565-

cxxx)

²Nişantaşı Üniversitesi Dr. Öğr. Üyesi E posta: mune.aktay@nisantasi.edu.tr

³Bu çalışma yüksek lisans tezinin bir özetidir.

1. Nisantasi University, Master's Degree in Psychology e-mail: enesarigul95@icloud.com

ID: 0000-0002-4565- cxxx

2. Nisantasi University, Assistant Professor, e-mail: mune.aktay@nisantasi.edu.tr

This study is a summary of the master's thesis.

GİRİŞ

İnsan gelişimi, anne karnındaki gelişimden başlayarak canlının öleceği zamana kadar devam eden, fiziksel-sosyal eylemlerin nitelik ve nicelik kazanan boyutlarıyla ilgili geçen süreç olarak tanımlanabilir. Ana rahmindeki döllenmeyle başlayan genler, DNA, anne babadan geçen kalıtsal özellikler, gelişimi belirleyen ana unsurlardır (Aydın,2010:29-30).

İnsanın doğum ile ölüm arasındaki geçen ömür süreci incelendiğinde, birbirinden farklı evrelerin yaşandığı görülür. Her evrede farklı özellikler ve değişimler barınmaktadır. Bu evrelerin kesin yaş sınırları çizilemese de bireylerdeki gelişim, basamaklar halinde ilerler ve hiçbir gelişim basamağı yaşanmadan diğerine geçilemez (Gander ve Gardiner,2004:33).

Ergenlik sürecine götüren gelişim basamakları 4 evreden geçmektedir. Bunlar bebeklik, okul öncesi, son çocukluk ve ergenlik dönemleridir. Gelişim basamaklarının içerisinde yer alan son çocukluk evresinin sona ermesiyle bireyi fizyolojik olgunluğa ulaştıracak bir geçiş süreci yaşanır. Bu sürecin sonunda birey yetişkinliğe adım atar. Kültürümüzde bu dönem buluş çağı olarak nitelendirilir. Batıda ise “adoloscence” kavramı kullanılmıştır. Bu kavram bizim dilimize “ergenlik” adıyla girmiştir. Ergenlik dönemi, Milli Eğitim Bakanlığı’nın tarifıyla, “buluş çağına girme ile başlayan biyo-psikolojik açıdan çocukluğun sona erdiği ve toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olan, genç yetişkinliğin başladığı dönem olarak nitelendirilerek 12-24 yaşları arasındaki grup” olarak tanımlanır. Yaş aralığı netleştirilemese de genel olarak bakıldığında

da kızlarda 12-21 erkeklerde ise 13-22’dir (Budak,2000:269).

Ergenlik dönemi soyut düşünce becerisinin gelişmeye başladığı bir dönem olması itibariyle ergen bireylerin özellikle dine yönelim ve anlayışlarında çeşitli tutumlar gelişmektedir.

Yapılan araştırmalarda ve tanımlarda uzlaşıp kabul edilen genel bir din tanımı bulunmamaktadır. Her ne kadar böyle bir tanım yapılmak istense de, tanrı inancındaki farklılıklar, ibadetlerdeki ritüeller, aynı zamanda araştırmacıların kendi anlayış ve bakış açılarıyla din kavramını tanımlamak istemesi bu konuda genelleştirilmiş bir tanıma ulaşmayı daha da zorlaştırmaktadır (Yapıcı, 2011:31). Dolayısıyla tam, açık ve seçik bir tanımlamanın varlığından söz edilememektedir.

Batı dillerinde dinin karşılığı olarak ‘religion’un kullanıldığı görülmektedir. Bu kavram kutsal görev, kurallar, kuramlar, törenler ve simgeler gibi anlamlara gelmektedir. Araştırma örneklemimizin İslam dinine bağlı bireylerden oluşması nedeniyle, din kavramının İslami geleneksel tanımı olan; “akıl sahibi insanları dünyada ve ahirette mutluluğa ulaştıran, Allah tarafından melek vasıtasıyla peygamber Hz. Muhammed’e indirilen ilahi kurallar bütünü” (Yazır,1935:83) olarak açıklamanın yerinde bir tanım olacağını düşünmekteyiz. Bireyler üzerindeki işlevsel tanımlara baktığımızda ise acıların, endişelerin, yok olmanın ve ölümün anlamlandırıldığı, varoluş amacını öğreten ve hareketliliğe sevk eden ilahi bir sistem olduğu görülmektedir (Yapıcı,2011:35). Kişilerin ruh sağlığına etki ederek iyi olana yönelmesi, psikolojik sağlık kazandırması, mutluluğu arttırması ve sürdürmesi din olgusunun olumlu yön-

lerinden birisi olarak görülmektedir. Ancak bu olgu bireyin içinden gelmemesi halinde, özellikle baskı ortamlarında negatif etkiler bırakarak yıkıcı etkilerin oluşması da gözlemlenen bir durumdur (Yapıcı,2011:11).

Hayatın anlamı ve mutluluğun kazanılabilmesi için elde edilmesi gereken unsurlardan birisi de yaşam doyumudur. Yaşam doyumunu, insanın elde ettiklerinin ve beklentilerinin karşılanmasıdır. Bununla birlikte yaşam kalitesindeki pozitif gelişimlerin kişinin kendi koyduğu amaç veya kriterlere göre değerlendirilmesidir. Yaşam doyumuna etkileyen öğeler vardır: Özgürlük, çevre ve aile ile iyi ilişkiler kurmak, aktif yaşamak ve sağlıklı yaşam sürdürmektir (Yılmaz ve Aslan,2003:60).

Yaşam doyumunun yüksek olması, hayata bağlılığın ve yaşamdan keyif alındığının göstergesidir. Bu bağlamda dini inanç ile yaşam doyumunun aynı değerler etrafında birleştiği söylenilebilir. Çünkü inanç sistemleri, bireylerin yaşadıkları olumsuzlukları unutturup yaşamdan zevk almasını, elde ettikleriyle mutlu olmasını öğütlemektedir. Bu çerçevede ergenlerin dindarlık ile yaşam doyumunu düzeylerinin araştırılıp ikisi arasındaki ilişkinin boyutlarının incelenmesi hayata bağlanma, psikolojik iyi oluş konusunda oldukça önemlidir. Çünkü ergenlik dönemi stres ve çalkantılı olması sebebiyle zor bir dönem olarak değerlendirilir. Yaşamın diğer dönemlerine göre mücadele alanının ve problemlerinin bu dönemde artması bireyleri başa çıkmakta zorlayabilmektedir. Bireyde oluşan ruhsal ve bedensel değişimler bir yana, aile ve arkadaş ilişkilerindeki zorluklar, gelecek kaygısı, eğitim ve iş hayatına dair seçimler gibi konuların aşılması gerekir. Bu geçici zaman diliminin bireylerin geli-

şiminde kritik bir süreç olması sebebiyle, yaşam doyumları önemsenmesi gereken konular arasında yer almalıdır (Yılmaz ve Aslan,2003:59).

Literatüre baktığımızda genç bireyler üzerinde yapılan bir araştırmada, yaşamın anlamı ile dindarlık arasındaki ilişki araştırılmış ve anlamlı düzeyde bir pozitif ilişkiye ulaşılmıştır (Topuz, 1999). Doğan ve Cebioğlu (2011) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada ise, “Maneviyat ile yaşamın anlamı arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu” tespit edilmiştir (Doğan & Cebioğlu, 2011). Yapılan bu çalışmalar araştırmamızı desteklemektedir.

Genel bir perspektif çizerek yaptığımız bu girişten sonra dini inanç ve tutumların yaşam doyumunu ile arasında pozitif bir ilişki olduğu varsayımı araştırmadaki temel motivasyon kaynağımızdır. Bunun yanında ergenlerin dini tutum ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların Türkiye’de yapılmamış olması, bu konuda henüz yeterli bilgi ve birikime ulaşılamadığı kanaatinin getirilmesine zemin hazırlamış ve ergenlerin çeşitli değişkenlere göre dindarlık düzeyleri ile yaşam doyumları aralarında bulunan ilişkinin incelenmesi araştırmanın temel konusu olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, ergenlerin dindarlık düzeyleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki araştırma soruları cevaplandırılacaktır.

Ergen bireylerin dindarlık düzeyleri ile yaşam doyumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Ergen bireylerde dindarlık düzeyi yaşam doyum düzeylerini anlamlı olarak yordamakta mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Verilerin toplanmasında nicel veri toplama tekniklerinden yararlanılarak, araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden olan genel tarama modelinin ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2003:81).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde yaşayan 16-17 yaş arasındaki ergen bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilinde yaşayan 16-17 yaş arasındaki rastgele yöntemle seçilen 300 ergen birey oluşturmaktadır.

Araştırmaya dahil olma kriterleri: 16-17 yaş arasında olmak ve çalışmaya katılmaya gönüllü olmaktır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, Diener ve diğerleri (1985) tarafından geliştirilmiş yaşam doyum ölçeği, Ayten (2009:106) tarafından oluşturulan Dindarlık Ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup, katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesine yönelik 9 madde içermektedir.

Yaşam Doyumu Ölçeği: Ölçek Diener ve diğerleri (1985) tarafından geliştirilmiş, Köker (1991) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin İngilizce ve Türkçe formları arasındaki korelasyona katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık

katsayısı .88, test-tekrar test güvenilirliği .97 bulunmuştur. Tek boyuttan oluşan ölçek, 5 maddeden oluşmaktadır ve yedili likert tipindedir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Dağlı ve Baysal (2016) tarafından tekrar edilmiştir. Bu çalışmada Dağlı ve Baysal'ın önerileri doğrultusunda, ölçek beşli likert tipinde uygulanmıştır. Bu araştırma için ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi (DFA) bulguları χ^2 /sd (4.86/4=1.21, RMSA=.02, NNFI=.97, CFI=.99, SRMR=.03, GFI=.99 ve AGFI=.98) şeklindedir. Elde edilen değerlerin tamamı ölçeğin iyi uyum gösterdiğine işaret etmektedir (Şimşek, 2007; Kline, 2010; Yaşlıoğlu, 2017). Yine ölçeğin madde-toplam puan korelasyon değerleri .54-.68 arasında, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .81 bulunmuştur. Bu durumda güvenilirlik kriterlerinin de karşılandığı ifade edilebilir.

Dindarlık Ölçeği: Araştırma sürecine dahil olan katılımcıların dindarlık düzeyini belirlemek için Ayten (2009:106) tarafından oluşturulan Kısa Dindarlık Ölçeği kullanılmıştır. 10 maddeden meydana gelen ölçek iki boyutludur. 1,2,3,4,9,10. maddeler inanç-etki boyutlarını; 5,6,7,8. maddeler ise bilgi-ibadet boyutunu temsil etmektedir. Ölçeğin Bartlett's Test of Sphericity değeri ($\chi^2=2325,27$; $p=000$); KMO değeri (0,83) olarak hesaplanmıştır. Cronbach alfa değeri inanç-etki alt boyutunda (0,743), bilgi-ibadet boyutunda (0,742), ölçek genelinde ise (0,80) olarak tespit edilmiştir. Analizlerin sonucuna göre Dindarlık Ölçeği istatistiksel olarak uygun bulunmuştur (Ayten, 2009 :118).

İlk etapta 4'lü likert olarak hazırlanan ölçek Ayten ve Yıldız (2016) tarafından 5'li likert olarak revize edilmiştir. Ölçek maddelerinin puanlaması 1= Hiçbir Zaman, 2= Nadiren, 3= Bazen, 4= Çoğu Zaman, 5= Her Zaman şeklinde kodlanmıştır. Bu doğrultuda ölçekten alınabilecek en düşük puan 10 (1x10=10) iken en yüksek puan ise 50 (5x10=50) olarak hesaplanmıştır. Anket puanları yükseldikçe katılımcıların da dindarlık seviyesi yükselmektedir.

İşlem ve Uygulama

Araştırmada toplanan verilerin analiz edilebilmesi için, IBM SPSS 26 paket programı kullanılmıştır. Aykırı ve eksik veriler içermesi sebebiyle 6 katılımcıya ait veriler, araştırma dışı bırakılmış ve 304 katılımcının verileri ile analizlere devam edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçekler ve alt boyutlarının, çarpıklık ve basıklık değerleri kontrol edilerek normal dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Verilerin normal dağılım gösterdiğinin kabul edilebilmesi için, çarpıklık ve basıklık değerlerinin Hair (2016) ve Gürbüz ve Şahin (2016)'e göre -1 ile +1 arasında olması gerektiği belirtilmektedir. Araştırma verilerine yönelik yapılan çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Normallik Dağılım Sonuçları

Ölçekler ve Alt Boyutları	Çarpıklık	Basıklık
Dindarlık Ölçeği	-,637	,201
İnanç Etki Boyutu	-,918	,894
Bilgi İbadet Boyutu	-,068	-,031
Yaşam Doyumu Ölçeği	-,253	-,291

Analiz sonuçları incelendiğinde, dindarlığa yönelik ölçeğin çarpıklık değerinin -,637 ve basıklık değerinin ,201 olduğu tespit edilmiştir. İnanç etki boyutunun çarpıklık değerinin -,918 ve basıklık değerinin ,894 olduğu tespit edilmiştir. Bilgi ibadet boyutunun ise çarpıklık değerinin -,068 ve basıklık değerinin -,031 olduğu tespit edilmiştir. Yaşam doyum ölçeğinin çarpıklık değerinin -,253 ve basıklık değerinin -,291 olduğu tespit edilmiştir. Ölçeklere ve alt boyutlarına ait çarpıklık ve basıklık değerlerinin, Hair (2016) ve Gürbüz ve Şahin (2016)'in açıkladığı sınırlar içerisinde (-1 ile +1) olduğu görülmektedir. Bu sonuç ile, veri setinin normal dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Normal dağılım gösterdiği dikkate alınarak, Parametrik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçekler ve alt boyutlarının, güvenilirliği Cronbach's Alpha katsayısı ile kontrol edilerek güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Araştırmadaki ölçekler arasındaki ilişkinin tespit edilebilmesi amacıyla korelasyon analizi kullanılmıştır. Ayrıca bağımsız değişkenin (dindarlık ve alt boyutları), bağımlı değişken (yaşam doyum) üzerindeki etkisini tespit edebilmek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırma raporu oluşturulurken, anlamlılık düzeyi için %95 güven aralığı ($p<,05$) kullanılmıştır

Analiz ve Bulguların Yorumlanması

Veri Analizi: Veri analizi için SPSS 22 istatistik programı kullanılacaktır. Verilerin frekans ve yüzde dağılımları alınacak, parametrik gruplarda t-testi ve ANOVA testi kullanılacaktır.

Güvenirlilik Analizi

Güvenirlilik analizi için, genellikle Cronbach Alpha katsayısı kullanılmaktadır. Cronbach Alpha katsayısının en az 0,7 olması arzu edilmektedir (Altunışık vd; 2012:126).

Araştırma ölçeklerine ve alt boyutlarına yönelik yapılan güvenirlilik analizi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Cronbach's Alpha Katsayısı	Madde Sayısı
Dindarlık Ölçeği	,762	10
İnanç Etki Boyutu	,753	6
Bilgi İbadet Boyutu	,549	4
Yaşam Doymu Ölçeği	,803	5

Yapılmış olan güvenirlilik testi sonucunda, dindarlık ölçeği ile alt boyutlarının ve yaşam doymu ölçeğinin güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Ölçekler ve Alt Boyutlarına Yönelik Bulgular

Ölçekler ve Alt Boyutları	\bar{X}	S.S	Minimum	Maksimum
Dindarlık Ölçeği	38,28	5,57	23	49
İnanç Etki Boyutu	23,76	4,12	10	30
Bilgi İbadet Boyutu	14,51	2,41	7	20
Yaşam Doymu Ölçeği	3,39	,82	1	5

Katılımcıların dindarlık ölçeğinden almış oldukları toplam puan ortalamasının 38,28 olduğu görülmektedir. Alınabilecek en yüksek puanın 50 olduğu dikkate alındığında, katılımcıların dindarlıklarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Katılımcıların inanç etki boyutundan almış oldukları toplam puan ortalamasının 23,76 olduğu görülmektedir. Alınabilecek en yüksek puanın 30 olduğu dikkate alındığında, katılımcıların inanç etki boyutuna yönelik tutumlarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Katılımcıların bilgi ibadet boyutundan almış oldukları toplam puan ortalamasının 14,51 olduğu görülmektedir. Alınabilecek en yüksek puanın 20 olduğu dikkate alındığında, katılımcıların inanç etki boyutuna yönelik tutumlarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

Katılımcıların yaşam doymu ölçeğinden almış oldukları ortalama puanın 3,39 olduğu görülmektedir. Alınabilecek en yüksek puanın 5 olduğu dikkate

alındığında, katılımcıların yaşam doymularının iyi seviyede olduğu söylenebilir.

Dindarlık ile Yaşam Doymu Arasındaki İlişki

Korelasyon, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi ifade eder. Korelasyon analizi sonucunda hesaplanan korelasyon katsayısı, -1 ile +1 arasında değer alır. Katsayının işareti negatif ise, iki değişken arasında negatif yönlü bir ilişki vardır. Bu durumda bir değişkenin değeri artarken, diğeri azalır. Katsayının işaret pozitif ise, iki değişken arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır. Birinin değeri artarken, diğerininki de artar. Korelasyon katsayısı 1'e yaklaştıkça, iki değişken arasındaki ilişkinin gücü artmaktadır. Genel olarak; $0,1 \leq r \leq 0,3$ zayıf, $0,3 \leq r \leq 0,5$ orta, $0,5 \leq r \leq 0,8$ güçlü ve $0,8 \leq r$ çok güçlü korelasyon olarak sınıflandırılmaktadır (İslamoğlu ve Alınışık, 2016: 353).

Katılımcıların sahip oldukları dindarlık düzeyleri ile yaşam doymu düzeyleri arasında ilişki olup olmadığını tespit edebilmek amacıyla yapılmış olan korelasyon analizi sonuçları Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Dindarlık ve Yaşam Doymu İlişkisi

Ölçekler ve Alt Boyutları	Yaşam Doymu	
	R	P
Dindarlık	,381	,001*
İnanç Etki Boyutu	,387	,001*
Bilgi İbadet Boyutu	,217	,001*

* $p < ,05$

Katılımcıların dindarlık düzeyleri ile yaşam doymu arasında pozitif yönlü, orta derecede ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r = ,381$; $p < ,05$).

Dindarlık düzeyi arttıkça, yaşam doymu artmaktadır. Katılımcıların inanç etki boyutu düzeyleri ile yaşam doymu arasında pozitif yönlü, orta derecede ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r = ,387$; $p < ,05$). İnanç etki boyutu düzeyi arttıkça, yaşam doymu artmaktadır. Katılımcıların bilgi ibadet boyutu düzeyleri ile yaşam doymu arasında pozitif yönlü, zayıf derecede ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($r = ,217$; $p < ,05$). Bilgi ibadet boyutu düzeyi arttıkça, yaşam doymu artmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Katılımcıların dindarlıkları ile yaşam doymuları arasında pozitif, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Dindarlık düzeyi arttıkça yaşam doymu da artmaktadır. Katılımcıların bilgi ve ibadet boyutu düzeyleri ile yaşam doymuları arasında pozitif, zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Bilgi tapınma boyutu arttıkça yaşam doymu artmaktadır.

Tuzgöl Dost'un (2007) araştırmasında, üniversite öğrencilerinin dini inanç ile yaşam doymu ilişkili çıkmıştır (Dost, 2007). Yine bu bulguyu destekleyici

Fabricatore, Handal ve Fenzel'in (2000) çalışması da bulunmaktadır (Fabricatore, Handal, & Fenzel, 2000). Dini inanç ve dini etkinliklere katılma ile bireylerin

iyi oluşu ve mutlulukla ilişkisi ortaya çıkarılmıştır. Diğer yandan Kahraman ve arkadaşlarının (2020) araştırmasında yaşam doyumu ile dini tutum arasında pozitif ilişki ortaya çıkarılmıştır (Kahraman, Yasin, & Eken, 2020). Yine Akbolat'ın (2014) araştırmasında yaşam doyumu ile dini tutum arasında pozitif yönlü ilişki ortaya çıkmıştır (Akbolat, 2014). Yine Göcen (2013) yetişkinlerde dini yönelim ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkiyi incelemiş ve dini yönelim ile öznel iyi oluş arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkiler olduğunu belirlemiştir (Göcen, 2013). Aynı şekilde Ayten (2013) tarafından yapılan çalışmada da dindarlık ile yaşam doyumu arasındaki ilişki incelenmiş ve dindarlık ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu, seviye yükseldikçe yaşam doyumunun (yaşam doyumu) arttığı belirlenmiştir (Ayten, 2013).

Ancak bu bulguyu desteklemeyen Durğun ve Durğun'un (2020) araştırmasıdır. Bu çalışmada yaşam doyumu ile dini tutum arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır (Durğun ve Durğun, 2020).

Dindarlığın yaşam doyumu üzerinde etkisinin olup olmadığını belirlemek için kurulan regresyon modelinin, dindarlığın yaşam doyumu üzerindeki etkisinde anlamlı olduğu görülmektedir. Dindarlığın yaşam doyumu üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Yordayıcı değişkenlerden sadece dini tutumun yaşam doyumunun davranış ve ilişki alt boyutunun önemli (anlamlı) bir yordayıcısı olduğu görülmektedir. Rowshan'ın (2008) araştırmasında namaz kılan kişinin üzgün halinin azaldığı,

umutlu ve sabırlı halinin ise arttığı tespit edilmiştir. Bu durumda dua ederek güçlü bir varlıktan yardım istemek, insan vücuduna faydalı etkilerini ortaya çıkarmıştır. Namaz sırasında yüksek kan basıncında ve kalp atış hızında azalma olduğu tespit edilmiştir (Rowshan, 2008).

Ayrıca Öztürk'ün (2017) liselerle ilgili araştırmasında dindarlığın öznel iyi oluşu yani hayattan alınan doyumu açıkladığı saptanmıştır (Öztürk, 2017). Tuzgöl Dost (2004) tarafından yapılan bir çalışmada dindarlığın üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu üzerinde olumlu ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (Tuzgöl Dost, 2004).

Diğeryandan Kahraman ve arkadaşlarının (2020) araştırmasında dini tutumun yaşam doyumunu yordadığı (etkilediği) belirlenmiştir (Kahraman, Yasin, & Eken, 2020). Araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir.

Araştırma bulguları ve literatür ile karşılaştırmalara dayanarak dindarlık ile yaşam doyumu arasında yakın bir ilişki olduğu ve dindarlığın yaşam doyumunu doğrudan etkileyebilecek bir kavram olduğu söylenebilir. Bu bağlamda ergenlerde yaşam doyum düzeyini artırmaya yönelik çalışma ve uygulamalar planlanırken dindarlığın önemli bir belirleyici faktör olduğu gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır.

Kaynakça

Akbolat, A. (2014). Yaşlılık döneminde yaşam kalitesi ve dindarlık ilişkisi (Şanlıurfa ili örneği). (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi,.

Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2012). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. İstanbul: Sakarya Yayıncılık.

Aydın, B. (2010). Çocuk ve Ergen Psikolojisi. İstanbul: Atlas Yayın Dağıtım.

Ayten, A. (2009). Prososyal Davranışlarda Dindarlık ve Empatinin Rolü, Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ayten, A. (2013). Din ve Sağlık: Bireysel Dindarlık, Sağlık Davranışları ve Hayat Memnuniyeti İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi, 1(13), 7-31.

Budak, S. (2000). "Ergenlik", Psikoloji Sözlüğü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. Journal of Personality Assessment, 71-75.

Dost, M. T. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(22), 132-144.

Doğan, A., & Cebioğlu, S. (2011). Beliren

Yetişkinlik: Ergenlikten Yetişkinliğe Uzanan Bir Dönem. Türk Psikoloji Yazıları, 14(28), 11-21.

Durğun, A., & Durğun, K. (2020). Yaşlı Bireylerin Yaşam Doyumları ve Dini Tutumları Üzerine Bir Araştırma. Academic Platform Journal of Education and Change, 3(2), 208-233.

Fabricatore, A. N., Handal, P. J., & Fenzel, L. M. (2000). Personal spirituality as a moderator of the relationship between stressors and subjective well-being. Journal of Psychology and Theology, 28(3), 221-229.

Gander, M., & Gardiner, H. (2004). Çocuk ve Ergen Gelişimi. Ankara: İmge Kitabevi.

Göcen, G. (2013). Pozitif Psikoloji Düzleminde Psikolojik İyi Olma ve Dini Yönelim İlişkisi: Yetişkinler Üzerine Bir Araştırma. Toplum Bilimleri Dergisi, 1(13), 97-130.

Gülcan, A. (2014). Genç Yetişkinlerde İyimserliğin Mutluluk ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Üniversitesi.

Gürbüz, S., & Şahin, F. (2016). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Hair, J., Black, W., Babin, B., Anderson, R., & Tatham, R. (2013). Multivariate Data Analysis. Pearson Education Limited.

İslamoğlu, A., & Alnıaçık, Ü. (2016). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. İ-

tanbul: Beta Basım.

Kahraman, S., Yasin, E., & Eken, F. (2020). Impact of Perceived Stress and Religious Attitude on Life Satisfaction in Generation Y. *Spiritual Psychology and Counseling*, 5(2), 185-202.

Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara : Nobel Yay.

Köker, S. (1991). Normal ve Sorunlu Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırılması (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). . Ankara : Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kula, M. N. (2005). *Bedensel Engellilik ve Dinî Başa Çıkma*. İstanbul: Dem .

Özgür, G., Babacan Gümüüş, A., & Durdu, B. (2010). Evde ve Yurtta Kalan Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumu. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 25-32.

Öztürk, Y. (2017). Ergenlerde Dindarlık İle Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Çarşamba Örneği) . Çorum: Hitit Üniversitesi .

Rohe, W. M., & Stegman, M. A. (1994). The Effects of Homeownership: On The Self-esteem, Perceived Control and Life Satisfaction of Low-Income People. *Journal of the American Planning Association*, 60(2), 173-184.

Rowshan, A. (2008). *Stres Yönetimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Topuz, İ. (1999). *Üniversite Öğrencilerinde Dini Tutum ve Davranışlar Yüksek Lisans Tezi*. Isparta: Süleyman Demirel

Üniversitesi.

Tuzgöl Dost, M. (2004). *Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeyleri*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

Yılmaz, E. ve Aslan, H. (2013). Öğretmenlerin İş Yerindeki Yalnızlıkları ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*. (3), 3:59-69.

Yapıcı, A. (2007). *Ruh Sağlığı ve Din Psiko-Sosyal Uyum ve Dindarlık*. Adana: Karahan Kitabevi.

Yapıcı, A. (2011). Kuramdan Yönteme "Ruh Sağlığı-Din" Çalışmalarında Karşılaşılan Güçlükler. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 25-61.

Yazır, E. M. (1935). *Hak Dini Kur'an Dili* . Ankara: Akçağ Yayınları.